

Ali lahko uspe Kissingerjevo posredovanje?

Ameriški zunanji minister Kissinger se nahaja trenutno na obiskovanju arabskih prestolnic, da bi posredoval za sklenitev miru na Bližnjem vzhodu oziroma za začetek pogajanj med Egiptom, Sirijo in Izraelom za pravo premirje in nato za mir. Na tem potovanju skuša dobiti pristanek arabskih vlad za svoj mirovni načrt, ki predvideva — kot se je zvedelo neuradno — umik izraelskih čet na stare meje iz leta 1967 z manjšimi popravki.

Trenutno objavljajo tako z ameriške kot z arabske strani optimistična poročila, »da ni bil mir še nikoli tako blizu«, toda ta poročila vzbujajo neugoden občutek, da niso iskrena, razen če so tisti, ki jih dajejo, res tako naivni, da sami verjamejo vanje, kar pa vsaj za Arabce ne drži, saj je znana zvitost in hkrati doslednost njihove protizraelske politike. Kot prvi pogoj za kakršnokoli pogajanje zahtevajo Arabci, da se umaknejo Izraelci na pozicije, ki so jih imeli 22. oktobra, to je na take, da bi tretja egiptovska armada ne bila več obkoljena. Težko je verjeti, da bodo Izraelci to sprejeli, a tudi če bi to storili, bi se Arabci nikakor ne zadovoljili s tem, ampak bi zahtevali umik na pozicije izpred vojne leta 1967. Ni si mogoče misliti, kako more biti Kissinger pri vsem tem optimist. A morda se je tako vživel v vlogo angela miru ali bolje rečeno Nobelovega nagajenca za mir, da si pripisuje čudežne sposobnosti.

Istočasno z optimističnimi izjavami iz Kaira, kjer je Kissinger že imel pogovore s predsednikom Sadatom, pa prihajajo od tam, in tudi iz Izraela poročila o novem zbiranju egiptovskih sil za ponoven napad na sueški fronti, kjer hočejo Egipčani za vsako ceno osvoboditi obkoljeno tretjo armado, če Izraelci ne bodo sami pristali na to. Z napadom bodo verjetno počakali, dokler ne bo Kissinger obiskal še Izraela in dobil dokončen odgovor od izraelske vlade na egiptovske zahteve. Lahko pa se tudi zgodi, da ne bodo čakali toliško časa, tem manj, ker so postali po uspehu »petrolejskega pritiska« in ko se je ne le sovjetski, ampak tudi »nevrščeni tabor« postavil na njihovo stran, z delom atlantskih držav vred, prepričani, da jim tokrat zmaga nad Izraelom ne more uiti, pa naj jo dosežejo z lastnim orožjem ali s tujim pritiskom, ali najbolje z obojim. Zgodi se pa lahko tudi, da Izrael ne bo čakal na napad in bo udaril prvi.

Tako si ni treba delati iluzij o Kissingerjevem potovanju. Konča se lahko samo z odkritim diktatom obeh velikih sil nad Izraelom ali z drugim polčasom vojne, ki zna biti še bolj okruten kot prvi.

Evropa se je vdala Arabcem

Pod naslovom »Evropa se je vdala arabskemu izsiljevanju« poroča turinska »La Stampa« o sestanku zunanjih ministrov devetih držav Evropske skupnosti v Bruslju, kjer so 6. t.m. dosegli skupno stališče do spora na Bližnjem vzhodu. A to skupno stališče »se zdi sad strahu pred petrolejskim bojkotiranjem arabskih držav«, pripominja »Stampa«. »V izjavi, ki so jo označili »samo za prvi prispevek k iskanju celotne rešitve problema«, trdijo predstavniki Evropske skupnosti, da je »nedopustno pridobivanje ozemelj s silo«, da »je potrebno, da napravi Izrael konec svoji teritorialni zasedbi, ki traja od časa vojne leta 1967«, in da se mora »spoštovati suverenost, ozemeljska celovitost in neodvisnost vsake države tamkajšnjega področja in njihova pravica, da živijo v miru znotraj varnih in priznanih mej«. Izjava zunanjih ministrov tudi trdi — nadaljuje »Stampa« — »da je treba pri obnovitvi pravičnega in trajnega miru upoštevati zakonite pravice Palestincev«.

Kot pravi isti list v svojem komentarju, so prišli do tega zaključka po enourni in večkrat burni diskusiji. Svojo izjavo so že poslali zainteresiranim državam in Varnostnemu svetu Združenih narodov, saj so brezpogojni podprli obe njegovi resoluciji, ki zahtevata umik izraelskih čet z zasedenih področij. To predvsem na zahtevo Francije.

»Pretirano bi bilo govoriti o novem Münchenu (kjer so Hitler, Mussolini, Chamber-

lain in Daladier "reševali" evropski mir z žrtvovanjem Češkoslovaške, op. ured.) in o »apeasementu«, — nadaljuje »Stampa« — a vsi opazovalci se strinjajo, ko si tolmačijo to izjavo kot evropsko popustitev pred arabskim izsiljevanjem glede dobav petroleja. Neki izraelski opazovavec je izjavil, da je »ta govorica tipično arabska«. Evropa je vsekakor zavzela očitno spravljivo stališče do arabskih držav, da bi rešila svoje koristi na petrolejskem sektorju, tako da govore nekateri kar o »preobratu« njene politike. Ostaja dejstvo, da gre za zdaj za besedno stališče in da ga bo mogoče spremeniti, ko se bo položaj na polju energije razčistil. Verjetno je, pripominjajo v italijanskih diplomatskih krogih, da ta evropska linija nikakor ne bo vseč Američanom. Gotovo je, da upa Evropa s to izjavo zadostiti zahtevi po vzajemnosti s Holandijo, ki je najbolj prizadeta od arabskih sankcij in ki je terjala porazdelitev arab nafte v okviru skupnosti«. To »Stampa«.

Dobave nafte Evropski skupnosti so se zmanjšale za 15 odstotkov. Holandija je že prepovedala vožnje avtomobilov ob nedeljah in zahtevala od državljanov, naj varčujejo z nafto za kurjavo in naj ne vozijo z avtom hitreje kot 100 km na uro. Tudi v Belgiji bodo uvedli 18. novembra enake omejitve, če se položaj do takrat ne bo izboljšal. Zahodna Nemčija je naznanila, da bo posnemala zgled (dalje na 3. strani)

Varčevanje pri porabi goriva

Posebna komisija ministrstva za industrijo proučuje vrsto ukrepov, ki bi omogočili določeno varčevanje, pri potrošnji bencina in gorilnega olja. Italija namreč uvaža iz arabskih držav kakih 60 odstotkov celotne potrošnje surove nafte, zaradi česar je neposredno prizadeta glede na sklep arabskih držav o zmanjšanju proizvodnje petroleja, oziroma o njegovi nadaljnji podražitvi.

Kot je izjavil minister za industrijo De Mita, se vlada bavi z mislijo, da bi podaljšala božične počitnice na šolah, tako da bi pouk izostal od 23. decembra do 15. januarja. Nadaljnji ukrep bi predvideval zaprtje bencinskih črpalk ob sobotah in nedeljah, omejitev hitrosti pri prometu na cestah in povišanje cestnine na avtocestah. Končno namerava vlada odrediti zmanjšanje za 10 odstotkov vseh dobav gorilnega olja za ogrevanje stanovanj.

»Petrolejska kriza« hudo ogroža celotno gospodarstvo v državi, kajti pomanjkanje surove nafte bo imelo posledice tudi in predvsem na proizvodnjo električne energije, ki je v veliki večini odvisna od termo-elektrarn. V nevarnosti je tudi železniški promet, saj

že govorijo, da bodo morali ukiniti vožnjo tisoč vlakov, od skupnih osem tisoč, kolikor jih danes dnevno vozi po državi.

V zahodni Evropi je podobne ukrepe morala prva sprejeti Nizozemska, kateri so arabske države ukinile vso dobavo petroleja, češ da je zavzela protiarabsko stališče v zvezi z zadnjo vojno. Najvidnejši ukrep je prepoved avtomobilskega prometa ob nedeljah in praznikih. Primerne ukrepe za varčevanje pri potrošnji bencina in drugega goriva pripravljajo tudi ostale zahodnoevropske države, zlasti Zahodna Nemčija.

O petrolejski krizi je spregovoril v sredo ameriški predsednik Nixon, ki je med drugim poudaril, da je zaradi arabskega bojkota prizadetih 17 odstotkov celotne ameriške potrošnje energije. Zato je Nixon zahteval od parlamenta posebna pooblastila, da bo lahko vlada izdala vrsto ukrepov, ki naj omogočijo varčevanje pri potrošnji bencina in drugih goriv. Med drugim bodo v ZDA omejili hitrost prometa na cestah največ 80 km na uro, zmanjšali za 10 odstotkov število dnevnih letalskih poletov in skrajšali delovni čas v veleblagovnicah.

RADIO TRSTA

♦ NEDELJA, 11. novembra, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Felix Mendelssohn-Bartholdy: Klavirski trio. 10.15 Poslušali boste. 11.15 Mladinski oder »Petnajstletni kapitan«. Napisal Jules Verne, prevedel Janez Gradišnik, dramaturg Joško Lukeš. Šesti in zadnji del. Režija: Lojzka Lombar. 12.00 Nabozna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Nepozabne melodije. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj. 13.30-15.45 Glasba po željah. 14.30 Nedeljski vestnik. 15.45 Revija glasbil. 16.00 Šport in glasba. 17.00 »Tast po sili«. Veseloigra, napisal C. Goldoni. Prevod in režija: J. Babič, SSG v Trstu. 18.45 Nedeljski koncert. 19.30 Zgodovina itilijanske popevke. 20.00 Šport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Nedeljska v športu.

♦ PONEDELJEK, 12. novembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za srednje šole): »Kaj je novega na mladinskem knjižnem trgu«. 12.00 Opoldne z vami, zanimivosti in glasba za poslušavke. 13.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce. Pripravil Danilo Lovrečič. 18.15 Umetnost, književnost in prireditve. 18.30 Radio za šole (za srednje šole — ponovitev). 18.50 Glas in orkester. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.20 Jazz. 20.00 Sportna tribuna. 20.35 Slovenski razgledi: Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti — Pianist Andrej Jarc. Lucijan Marija Škerjanc: 5 preludijev; Variacije brez teme — Slovenski ansambli in zbori. 22.15 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 13. novembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 12.50 Za veselo razpoloženje. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Komorni koncert. 19.00 10 minut z Mr. Trombonejem. 19.10 Slovenski znanstveniki na univerzi: Marco Pozzetto. 19.20 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. 20.00 Šport. 20.35 Georges Bizet: Iskavci biservov, opera. V odmoru (21.25) »Pogled za kulise« (Dušan Pertot). 22.30 Zabavna glasba.

♦ SREDA, 14. novembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol) »Veselo zarajajmo!«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol - ponovitev). 18.50 Duo Clemencic - Kockés. 19.10 Higiiena in zdravje. 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Šport. 20.35 Simfonični koncert. Vodi Gianandrea Gavazzeni. V odmoru (20.30) Za vašo knjižno polico.

♦ ČETRTEK, 15. novembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce (Danilo Lovrečič). 18.15 Umetnost. 18.30 Umetniki in občinstvo. (Dušan Pertot). 19.10 Božanska komedija v prevodu Andreja Capudra. Pripravil Alojz Rebula. 19.25 Za najmlajše: Pisani balončki (Krasulja Simoniti). 20.00 Šport. 20.35 »Zadnji pogovor«. Radijska drama, napisal F. Jeza. Izvedba: RO. Režija: J. Peterlin. 21.35 Skladbe davnih dob. G. Pierluigi da Palestrina: Conditore alme siderus. 22.05 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 16. novembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol): Pisali so za nas: »Oton Zupančič«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol — ponovitev). 18.50 Marco Sofianopulo: Concerto breve za godala; Galliano De Reggi: Ricordo amoroso za godala. 19.10 Liki iz naše preteklosti: »Franc Stiplovšek« (Milko Bambič). 19.10 Jazz. 20.00 Šport. 20.35 Delo in gospodarstvo. 20.50 Vokalno instrumentalni koncert. Vodi Herbert von Karajan. 22.05 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 17. novembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Poslušajmo spet. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio - oddaja za avtomobiliste. 17.00 Za mlade poslušavce. (Danilo Lovrečič). 18.15 Umetnost. 18.30 Oboist Roberto Dent, fagotist Vojko Cesar, pianist Daniele Zanettovich. Piero Pezzé: Divertimento. 18.45 Glasbeni utrinki. 19.10 Družinski obzornik (Ivan Theuerschuh). 19.25 Revija zborovskega petja. 20.00 Šport. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 »Vane in Pēpa«. Igra Ferdinanda Ferluga. RO. Režija: J. Peterlin. 21.10 Orkestre in zbori.

Tito dosmrtni predsednik?

Socialistična zveza delovnega ljudstva Srbije je predlagala na zahtevo nekaterih organizacij, da bi vnesli v novo ustavo določilo, da naj bo predsednik Tito dosmrtno izvoljen za predsednika Jugoslavije in da naj zvezni parlament takoj razpravlja o tem.

Predsednik Tito je zadnji čas zelo aktiven posebno v zvezi s sporom na Bližnjem vzhodu. V podporo arabskih držav in za rešitev spora je razposlal večje število poslanic državnim poglavarjem. Jugoslavija tudi ponuja svoje čete za mirovno silo Združenih narodov.

—o—

JUGOSLAVIJA NE BO PONOVRNO POVEČALA BENCINSKE CENE

Pooblaščen predstavnik jugoslovanske vlade je izjavil, da so govorice, da bo vlada ponovno zvišala cene bencina in nafte za pogon in za kurjavo, zlonamerne in da o kakem novem zvišanju ni govora. Ljudje naj prijavijo podjetja, ki bi prenehala prodajati nafto za kurjavo, ker gre v takem primeru samo za špekulacije z namišljenim zvišanjem cen. Jugoslavija ima zadostno zalogo goriv, je naglasil v sredo vladni predstavnik.

Jugoslovanska vlada pa je isti dan ob-

javila po svoji seji, da bo nudila arabskim državam v boju z Izraelom vso politično, moralno, ekonomsko in gmotno podporo. Na seji so med drugim obravnavali poročilo zunanjega ministra Miniča o obisku v Bolgariji, s katero so se jugoslovanski odnosi bistveno izboljšali.

Kratke novice

Doslej je bilo ubitih v četrti vojni med Izraelom in Arabci 1854 Izraelcev, kot so uradno navedeni v Tel Avivu. Izraelci imajo 8239 ujetih arabskih vojakov in 643 častnikov, od tega 7852 egiptovskih vojakov in 598 častnikov; imena vseh so že javili Rdečemu križu. Egipčani so javili Rdečemu križu 113 ujetih Izraelcev, a ti trdijo, da pogrešajo najmanj 350 vojakov. Sumijo, da so jih Egipčani okrog 100 ustrelili.

Na seji predsedstva Zveze komunistov Jugoslavije so sklenili, da bo deseti kongres njihove zveze maja 1974 v Beogradu. Izvoljen bo en delegat na tisoč članov. Kiro Gligorov je na seji izjavil, da je v Zvezi še vedno premalo delavcev.

Egipt in Združene države sta nenadno sklenili — med Kissingerjevim obiskom — navezati diplomatske stike, pretrgane po vojni l. 1967.

Mihec in Jakec se menita o slavni obletnici in mafiji

— Se spominjaš, Mihec, kako sva se pred dobrim mesecem menila o obisku pri Colombotu in kako vse skupaj ni imelo nobenega haska?

— Kej se ne bom spoum! Ma ne bomo zdej spet začela s tem?

— Ne, ne. Jaz sem samo hotel reči, da so, po našem pomenku, prišle na to tudi visoke ali krovne organizacije! Tudi one so na eni svoji seji spoznale, da se je po obisku pri Colombotu vse nekam ustavilo, da je prišlo do nekakega posta in da več ko leto dni ni bil dosežen nikakršen napredek.

— E, prej ali slej začenjajo vsi zastopet, prfina krovne organizacije.

— Ja, so govorili o programskih obvezah strank leve sredine, o poimenovanju ulic po slovenskih zaslužnih možeh...

— Ke jeh niso nardili.

— O resnih pomanjkljivostih na slovenskih šolah:::

— Ke so.

— In o slabi politični volji krščanske demokracije in da je večkrat prišlo do dolgotrajnega preverjanja.

— Dragi moj Jakec, tisto preverjanje je blo jn bo.

— In so še rekli, da bi se morale resno zamisliti tiste sile, ki zagovarjajo napredna stališča.

— In kej misleš? Kej so tiste sile, ke zagovarjajo napredna stališča, res kej zamislele? Si ti kej zvedu?

— Pravzaprav nimam občutka, da bi se bile kaj zamislile. Najbrž tudi nimajo časa zaradi preverjanja. Tudi pri deželni upravi,

da so bila slovenska vprašanja prisotna, a potem se o njih nikjer ni govorilo.

— Ben ma prisotna so bla. Tudi tu je nekej. Treba bet zraven, tudi če te nobeden ne pogleda jn nobeden ne govori s tabo.

— In so rekli tudi, de je potreben enoten nastop vseh Slovencev, prav tako, kakor je bil obisk pri Colombotu.

— Kej nisem reku jest, de be mogli jemet ano stalno delegacjo, ke bo hodila v Rim vsaki bot, ke se menja vlada. Počasi bi si nabrali an lep album fotografij. In naši otroci jn od naših otrok otroci be tiste fotografije gledali u dougeh zimskih večerh...

— Ne govori neumnosti! Se je tudi ugotovilo, da bo zdaj že druga obletnica, odkar je bila tista delegacija pri Colombotu, in tudi dvajseta obletnica, odkar je bil podpisan Londonski sporazum!

— Jej, jej, kaku leta tečejo! Eh, stari rata vamo!

— Ja, ma so se tudi razjezili. Nekateri so bili kar zato, da bi tožili. Da je tam nekje v Strassburgu nekakšen tribunal, ki bi bil za to kompetenten.

— Ne, Jakec moj, tisto pej ne! Tožet pej ne! Jemet opravet sez advokatami jn sodnija mi je pej prou ta zadna. Ti ne znaš, kolko denarja gre za koleke, za intervencije, za prevode, za dokumente jn vse sorte. Advokati ti pojejo anga dnarja ke nimaš pojma. Jest zmiram pravem: mi se moremo zment sez mafjo. Sej vsi znajo, de jema mafja dobre zveze u Rimi. Dejmo mi nekej dnarja mafji, dejmo se ž njo povezat magari še trgovsko za importiranje mesa, lesa, kašnih cigaret al magari hašiša. Boš vidu ti, kaku bo tu funkcioniralo. Samo tožet ne!

— Mihec, meni se skoro zdi, de jemaš prou.

Avstrija se igra z ognjem

Po najnovejših poročilih se je nova seja takojmenovanega kontaktnega odbora v navzočnosti kanclerja Kreiskyja na Dunaju končala z neuspehom. Zastopniki koroških Slovencev so zagrozili z izstopom iz odbora.

Demonstracije za pravice koroških Slovencev, ki so jo organizirali predvsem mladi 25. oktobra v Celovcu, se je udeležilo nad 3000 Slovencev in takih nemških Korošcev, ki so za pravičen odnos do slovenske manjšine.

Oba slovenska tednika na Koroškem pa sta te dni objavila naslednjo novico, ki vzbuja srh: Ko so se dijaki slovenske gimnazije v petek, 19. oktobra po končanem popoldanskem pouku vračali iz šole proti dijaškemu

domu na Tarviser Strasse, so slišali več strel iz neposredne bližine. Zadevo je gimnazijski ravnatelj dr. Zablatnik prijavil policiji. Ta je 22. oktobra izvršila preiskavo in dognala, da je bilo oddanih 14 strel, ki so zadeli cestni svetilnik tik ob poti, katero morajo prehoditi dijaki na poti v Dom. Policija je tudi ugotovila, da je bila skozi plakratno tablo zvrtna luknja, skozi katero je storilec lahko meril. Policija pa ni mogla dognati, če so bili streli namenjeni slovenskim dijakom ali cestnemu svetilniku. Toda dejstvo je, da so bili fantje ogroženi.

Zdi se nam, da se dogajajo na Koroškem stvari, ki gredo daleč preko tistega, kar lahko kako ljudstvo še prenaša. Čudimo se Avstriji, ki bi morala imeti že nekaj izkušenj s Slovenci, da se tako igra z ognjem. Slovenec je počasen, preden se razjezi, a ko se, je gorje. Koroški Slovenci Slovenci niso zaman pretekle dni izredno slovesno in poudarjeno obhajali spomina na prvi slovenski kmečki upor, ki je bil prav na Koroškem, in na veliki upor l. 1572.

Demonstracija 25. t.m. bi morala biti avstrijskim oblastem zgovoren opomin, da je čas, da pogledajo stvarnosti v oči in prenehajo izzivati Slovence s svojo umetno topostjo in gluhoti. Ali pa se jim zdi, da je vzdušje na Koroškem še premirno in da bi bilo dobro, če bi se še nekoliko bolj razgrelo? Potem bi jim mlajši rod med koroškimi Slovenci morda lahko ustregel, ker vse kaže, da demonstracija 25. oktobra — prva po dolgem času — nikakor ni bila zadnja.

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
Kulturni dom

A. P. Čehov

ČEŠNJEV VRT

komečija v štirih dejanjih

V petek, 9. t.m., ob 16. uri - Abonma Red I

SLOVENC NE BOMO IZUMRLI

Alenka Puhar je objavila v sobotni prilogi »Dela« obširen, s statistikami podprt članek z naslovom »Bomo Slovenci res izumrli?«, v katerem pride do zaključka, da se to ne bo zgodilo. »Izkušnje iz vseh razvitih držav kažejo, da se rodnost, potem ko enkrat doseže dno, začne spet dvigati. Pri Slovencih to dno — eno smo dosegli leta 1960, drugo leta 1970 — nikdar ni bilo tako nizko kot pri vrsti sodnih narodov«, piše Puharjeva. »Ni se, recimo, spustilo na 13 promilov kot v Vojvodini ali na Madžarskem. Naša rodnost je najvišja med vsemi razvitimi jugoslovanskimi območji, hkrati pa je tudi višja kot pri sosedih za mejo. Imamo več rojstev, kot je povprečje Evrope, več kot v Avstriji, Grčiji ali Madžarski in enako kot v Italiji ali Norveški.«

»Čisto nesmiselno se mi zdi zganjati paniko, da bomo izumrli,« je izjavil tudi znani statistik in univerzitetni profesor za demografijo Dolfe Vogelink.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

Evropa se je vdala Arabcem

(Nadaljevanje s 1. strani)

Holandije. Na Danskem pa so zvišali ceno nafte za kurjavo za 50 odst. in ceno bencina za 5 odst. Podobne ukrepe uvajajo v Avstriji, Španiji, na Portugalskem itd.

Arabsko izsiljevanje je očitno našlo Evropsko skupnost nepripravljenost, tako politično kot kar zadeva preskrbo s petrolejem. Evropska skupnost je bila kot ohromljena ob nenadni krizi odnosov med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo in ob povelju predsednika Nixona o pripravljenosti ameriških sil. Vsaka država skupnosti je reagirala po svoje, ali bolje rečeno, sploh ni reagirala, ker je nastopila v političnih krogih popolna zmeda. Ob tej priložnosti se je pokazalo, da je Evropska skupnost daleč od tega, kar trdi njeno ime — skupnost —, in da bi bila v primeru kake evropske ali svetovne krize nesposobna sprejeti tako naglo skupno odločitev, razen kapitulantske. S tem se je očitno pokazala nesposobnost vladajočih strank v državah skupnosti, ki nimajo pred seboj nobenega višjega ideala in nobenega drugega cilja kakor ekonomsko udobje in ohranitev oblasti. Zaradi tega se boje sprejeti kakršenkoli sklep, o kate-

rem mislijo, da bi ne bil všeč volivcem. V nekoliko milejši obliki se je isto pokazalo v okviru vse Atlantske zveze. Medtem ko so nastopile države sovjetskega bloka enotno in so tudi države tabora neuvrščenih pokazale v splošnem enotno politiko do krize na Bližnjem vzhodu, je bila reakcija držav Atlantskega pakta neenotna in celo zelo različna. Kaj bi bilo v primeru resnične vojne nevarnosti? Zdi se, da bi Atlantska zveza kot taka v hipu razpadla in bi se vsaka država ravnala po lastnih trenutnih interesih. Tudi Evropska skupnost bi v takem primeru najbrže takoj prenehala obstajati. V Združenih državah so to nujno vzeli na znanje in nevarnost je, da bo to še bolj pospešilo ameriško težnjo po tem, da bi šli preko evropskih zaveznikov in se direktno sporazumevali s Sovjetsko zvezo o vseh žgočih problemih na svetu. Evropska skupnost je spet enkrat prezrla svoje šanse in Evropa je ponovno dokazala, da je samo še geografski in gospodarski, kvečjemu še kulturni pojem, prenehala pa je igrati politično vlogo v svetu. (v tem pogledu daleč zaostaja za taborom neuvrščenih in nerazvitih) in v vojaškem pogledu ne šteje takorekoč nič več.

Pisma uredništvu:

Spoštovani urednik,

Kdor bere pripombo k mojemu odgovoru na vašo anketo, ima lahko vtis, da nisem pravilno razumel pisanja vašega lista. Moram zato poudariti, da sem vašo misel pravilno razumel, samo da se ne strinjam s tezo, naj bi bili Arabci zgradili dostojna bivališča palestinskim beguncem. Tem privoščim seveda urejeno življenje, vendar moramo pomisliti, da palestinskih beguncev ni samo nekaj deset tisočev, ampak gre za tako število, dva milijona, da bi njihova namesnitev zunaj Palestine pomenila pravi etnocid. Če je položaj teh beguncev tak, kakršen je, pa je poleg izraelske samovoljnosti kriva neučinkovita politika organizacije Združenih narodov. Vse kaže, da sta nazadnje veselili soglasni v odločitvi, da se Palestincem ustvari državno telo, kar je edino pravično; in kakor je bilo hudo, da so takò dolgo čakali, so si Palestinci s svojim vztrajanjem zaslužili, da v prihodnosti živijo kot subjekt. Res je, da se je njihovo osvobodilno hotenje marsikaj izrodilo, a odgovornost za to nosi tisti, ki jim je kratil prostost, kakor je za dejanje Bidovca in njegovih sobojevnikov odgovoren fašizem, ne pa njihova mladinska vročekrvnost.

Ko sem rekel, da si morajo Izraelci in Arabci sami graditi svojo skupno usodo, nisem mislil, da bi Izraelci in Palestinci živeli v isti državi, ampak, da bi si sporazumno uredili tisti del sveta. Tudi jaz sem namreč prepričan, da je simbioza dveh ali več narodov v istem državnem telesu vse prej kot optimalna rešitev. Ko bi tako idealno bratstvo bilo dosegljivo, bi se prav gotovo posrečilo že krščanstvu, če pa se temu ni, potem je še najbolje rešiti vprašanje tako, da so si narodi dobri sosedje, vsak pa naj je gospodar na svojem. Prešernova rešitev.

Na koncu naj dodam, da se v svojem odgovoru nisem skoraj nič pomudil pri Arabcih, ker sem jim že leta 1956 v svoji afriški kroniki »Nomadi brez oaze« posvetil marsikatero stran. In če naj bom neskromen, bom celo pripisal, da sem takrat govoril o bratstvu, ki je na Slovenskem prišlo v modo dosti kasneje; ne samo, pisal sem 1956. leta o bratstvu, ki sem ga doživljal leta 1940.

S spoštovanjem

Boris Pahor

Trst, 7.11.1973.

— O —

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

Kulturni dom v Trstu

(Ulica Petronio 4)

v soboto, 10. novembra 1973 ob 20.30

KONCERT

ZBOROVSKÉ PESMI IN GLASBE

Sodelujejo:

moški pevski zbori: Jezero iz Doberdoba, Valentin Vodnik iz Doline, Fran Venturini od Domja, Igo Gruden iz Nabrežine, Tabor z Opčin, Vasilij Mirk s Proseka - Kontovela, Srečko Kumar z Repentabra, Vesna iz Križa, Oton Župančič iz Standreža, Tržaški partizanski zbor, Sovodenjski nonet, Tržaški oktet in harmonikarski ansambel Miramar iz Trsta;

mešani pevski zbori: France Prešeren iz Boljunca, Slovenec iz Boršta, Slovan iz Padrič, Rdeča zvezda iz Saleža, Briški grič iz Števerjana, Primorec iz Trebč.

Obisk pri vladnem komisarju

Vladni komisar Di Lorenzo je 30. oktobra sprejel na vljudnostnem obisku predsednika in tajnika Slovenske skupnosti. Dr. Harej in dr. Stoka sta predstavnika osrednje vlade seznanila z bistvenimi vprašanji slovenske narodne skupnosti v deželi Furlaniji-Juljski krajini. Predstavnika Slovenske skupnosti sta vladnemu komisarju obrazložila tudi delo in naloge slovenske politične organizacije in mu izročila prepis zakonskega osnutka, ki sta ga Slovenska skupnost in SDZ iz Gorice poslali v preučitev parlamentu v zvezi z globalno zaščito Slovencev v Italiji. Vladni komisar je pokazal zanimanje za probleme, ki sta mu jih

KULTURNO ZDRUŽENJE MOST vas vabi na Mednarodno študijsko srečanje o

VODENJU NARAVNIH PARKOV

ki bo v soboto 10. novembra 1973 v dvorani Avtonomne letovišarske ustanove devinsko-nabrežinske občine, Sesljan, Trst.

Spored:

Ob 9.15 Odprtje srečanja

ob 9.30 Začetek zasedanja z naslednjimi poročili:

— prof. L. Poldini, Trst: »Naravoslovna izhodišča za pravilno vodenje parkov«,

— dr. S. Peterlin, Ljubljana: »Vodenje naravnih parkov: izkušnje s Triglavskim naravnim parkom«,

— dipl. inž. G. HAUBENBERGER, Dunaj: »Problemi načrtovanja in vodenja naravnih parkov«,

— dr. V. Vremec, Trst: »Naravni parki kot naravna okolja z mnogovrstnimi funkcijami«,

— prof. A. Lokar, Trst: »Ekonomski podatki vodenja naravnih parkov«,

— prof. S. Bartole, Trst: »Problemi izvajanja državnega zakona za zaščito Tržaškega Krasa«,

— prof. D. Serrani, Rim: »Vodenje naravnih parkov in zakonodaja«.

ob 13.30 Delovno kosilo za predavatelje in povabljenе goste, ki ga nudi devinsko-nabrežinska občinska uprava v gostilni »Gruden« v Šempolaju.

ob 16.00 Nadaljevanje zasedanja: sporočila, posegi, razprave, sklepno poročilo.

ob 19.30 srečanja s cocktailom, ki ga nudi Avtonomna letovišarska ustanova devinsko-nabrežinske obale.

Delovni red:

Pismena sporočila je treba predložiti predsedstvu srečanja pred začetkom zasedanja. Predsednik bo določil, koliko časa bo na razpolago za branje sporočil. Prijave k razpravi so vezane na predhodno izpolnjenje posebnih obrazcev pri tajništvu srečanja. Trajanje posegov določa predsednik srečanja.

Predsednik Kulturnega združenja MOST
dr. Vladimir Vremec

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
Kulturni dom

V okviru mladinskih torkov

GOSTOVANJE MLADINSKEGA GLEDALIŠČA
IZ LJUBLJANE

B. Minoli - H. Grün
VILINČEK Z LUNE

V torek, 13. t.m. ob 15.30

predstavnika Slovenske skupnosti nanizala v daljšem razgovoru.

—o—

Izvršni odbor Slovenske skupnosti je ob dnevu mrtvih počastil spomin vseh, ki so padli za narod proti fašizmu in za boljšo bodočnost celotne slovenske narodne skupnosti.

—o—

ŠE NA MNOGA LETA!

Te dni je praznoval 65-letnico zemskega popotovanja Just Lavrenčič s Katinare. Jubilant je znan kulturni delavec na Tržaškem, saj je že desetletja organist v domači fari; poleg tega je v vsem povojnem času vodil vrsto pevskih zborov in veliko žrtvoval za razvoj slovenskega petja v zamejstvu. Danes vodi cerkveni pevski zbor iz katinarske župnije, ki ohranja slovensko pesem ne samo v cerkvi, ampak tudi v javnosti in brani tako kulturno bogastvo slovenske pesmi in glasbe v tem delu tržaškega predmestja. Just Lavrenčič je tudi kandidat na listi Slovenske skupnosti in tako tudi v narodnostno-političnem življenju dokazuje svojo slovensko pripadnost.

Slavljenju iz srca čestitamo ob jubileju in mu želimo še mnogo mnogo delovnih in zdravih let.

Domačin

DEJAVNOST SLOVENSKEGA KLUBA

Prejšnjo soboto je prišel predavat v Slovenski klub dijak koprške gimnazije Franc Maličkar. Povedal nam je mnogo zanimivega o pomenu jamarstva, o zgodovino odkrivanja podzemskih čudes in o podzemskih tokovih Ljubljane. Svoje predavanje je dopolnil s skioptičnimi slikami, ki so med drugim prikazovale tudi notranjost Postojnske jame. Tja nameravamo namreč na izlet 18. novembra in to je bila dobra priprava nanj.

Iz besed Franca Maličkarja je dihalo navdušenje za jamarstvo, zato je vzbudil pri poslušalcih zanimanje posebno še, ker je bila to za nas nova snov.

Radovedni smo bili, v čem je privlačnost mrkih blatnih jam, da se Franc in toliko drugih jamarjev tvegano spuščajo vanje. Zdaj vemo, da gre za privlačnost odkrivanja, ki je toliko bolj očarljivo, kolikor večje so težave in spopadi z nepredvidljivim podzemskim svetom.

SLOVENSKI KULTURNI KLUB iz Trsta, ul. Donizetti 3/1, vabi na redni sobotni večer dne 10. t.m., na katerem bo časnikiar Franc Jeza govoril o konfliktu na Bližnjem vzhodu. Predavanje bo gotovo koristilo kot informacija pri oblikovanju lastnega mnenja. Vabljeni vsi! Začetek ob 18. uri.

Za slovenske televizijske oddaje

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti Drago Štoka je s posebno interpelacijo opozoril predsednika deželne vlade Comellija na sestanek, ki je bil v mestu Aosta in na katerem so med drugim razpravljali o uvedbi televizijskih oddaj v francoskem jeziku za prebivalce Doline Aoste. Sestanka so se udeležili predstavniki deželne vlade in sveta, zastopniki časnikarskega združenja in predstavniki italijanske radio-televizije. Sklenili so, da bodo dali pobudo za srečanje v Rimu s predstavniki osrednje vlade na katerem bo

ZAKAJ SAMO V ENI KOMISIJI?

Deželni svet je prejšnji teden izvolil svoje predstavnike v razne komisije, ki delujejo v okviru deželne uprave, oziroma ki so v pristojnosti deželne uprave. Žal pa so bili Slovenci izvoljeni le v deželno kulturno komisijo. Poleg prof. Alojza Rebule, ki je bil potrjen v tej komisiji, je deželni svet izvolil še Jelko Gorbec ter Filiberta Benedetia.

Stranke, ki sestavljajo deželni odbor (DC, PSI, PSDI ter PRI), bi morale spraviti veliko več slovenskih predstavnikov v razne deželne komisije. Res, da je za nas doželna kulturna komisija precejšnje važnosti, vendar imamo pravico kot Slovenci biti tudi v vseh tistih komisijah, ki obravnavajo tehnične, urbanistične, kmetijske in podobne probleme. Priznavajo nas le v kulturnem deželnem življenju, kar pa ni ogledalo pravičnosti in objektivnosti strank, ki so v deželi na vladni. Na vsak način smo zadovoljni, da je bil na predlog Slovenske skupnosti izvoljen v deželno kulturno komisijo pisatelj Alojz Rebula, ki bo gotovo z njemu lastno avtoriteto in vplivno osebnostjo znal zagovarjati kulturne potrebe slovenske narodnostne skupnosti v okviru dežele.

OBISK PRI COMELLIJU

Predsednik deželne odbora Comelli je v sredo sprejel odposlanstvo Slovenske kulturno gospodarske zveze, ki jo je vodil njen predsednik Boris Race. Razgovorom je prisostvoval tudi deželni odbornik za finance in splošne zadeve Coloni. Predsednik Race je dr. Comelliju obrazložil delovanje svoje organizacije in zlasti prizadevanja za rešitev odprtih vprašanj slovenske narodnostne skupnosti v Furlaniji - Juljski krajini. Predsednik Comelli je pokazal razumevanje za izvajanje slovenskega odposlanstva, pri tem tudi obljubil finančno pomoč za tečaj slovenskega jezika, ki jih prireja boneškoslovensko društvo »Ivan Trinko«.

NAŠE SOŽALJE

V Šempolaju je umrl v ponedeljek g. Lojze Škrk, oče poslanca Albina Škrka. Njemu in vsej družini izražamo globoko občuteno sožalje.

Uredništvo

Ob smrti gospoda Ivana Čefarina iz Trsta, našega zvestega naročnika, izražamo družini naše globoko sožalje.

Uredništvo in uprava

V Ljubljani je umrla v starosti 81 let gospa Jožefa Kržič roj. Gregorčič, mati publicistke dr. Marije Kržič, sodelavke našega lista in drugega tržaškega tiska. Rajnica je bila doma iz Lokve na Krasu. Hčeri Mariji in vsej družini izražamo iskreno sožalje.

Uredništvo in uprava

do poglobili razpravo o svoji zahtevi tudi v prisotnosti sindikalnih zastopnikov in voditeljev radiotelevizijske ustanove.

Dr. Štoka je vprašal predsednika Comellija, kaj meni o tej pobudi in ali namerava tudi deželna uprava Furlanije - Juljske krajine nekaj podobnega ukreniti za uvedbo slovenskih televizijskih oddaj na našem področju. V tej zvezi je svetovalec Štoka spomnil predsednika deželne vlade, da je že večkrat sprožil omenjeno vprašanje, tako tudi z interpelacijo z dne 15. septembra tega leta.

Ob mohorskem jubileju

Odkod ime »Mohorjeva družba«? Zakaj je družbeni ustanovitelj Anton Martin Slomšek dal svoji knjižni ustanovi ime »Družba sv. Mohorja«? Ali je prva zamisel o »društvu za izdajanje in širjenje dobrih ljudskih bukev v slovenskem jeziku« zares izšla v Gorici? Morda v razgovoru med Slomškom in goriškim narodnim buditeljem Valentinom Staničem? Mar se je ime »Družba sv. Mohorja« porodilo Slomšku, ko sta skupno s Staničem klečala ob nekdanjem grobu sv. Mohorja v oglejski baziliki? Ali ko sta se z vrha oglejskega stolpa ozirala preko Furlanije na Kras in Brda in Julijske Alpe ter mislila na slovensko ljudstvo, živeče na Primorskem, na Kranjskem, Koroškem in Štajerskem?

Ex Aquileia lux! Iz Ogleja luč! Samo luč krščanske vere ali tudi genialne zamisli Mo-

horjeve družbe, ki je »Slovence učila pisati in brati«?

Bodo li letošnje jubilejne mohorjevke odgovorile na ta vprašanja, ki zanimajo ne samo peščico zgodovinarjev in kulturnikov, temveč vse primorske Slovence, tako tesno navezane na Oglej, in prvenstveno še goriške Slovence, ki v svoji stolni cerkvi v Gorici hranijo telesne ostanke sv. Mohorja?

RK

—o—

Štandrež

NOVA LEKARNA

Prihodnji teden bo začela redno poslovati nova lekarna v Štandrežu, in sicer v Mihaelovi ulici 108. Prostori so že sodobno opremljeni. Lekarna bo služila velikemu številu prebivalcev; v Štandrežu in na Rojcah jih je 2529, v Sovodnjah 1711, ki so morali v sili opraviti dolg ovinek v kako mestno lekarno.

Za ravnateljca nove lekarne, ki je deseta v Gorici, toda prva v občinski režiji, je komisija izbrala dr. Rinellija.

Nastavljene pa bodo še tri osebe. Upamo, da bodo iz domačega kraja, z dobrim poznanjem ljudi in njihovega jezika.

POKRAJINSKA BOLNIŠNICA

Goriška pokrajinska bolnišnica se bo kmalu zelo povečala. Predvsem bo uprava uredila nove bolniške oddelke za anatomijo, za možganske bolezni, za geriatrijo (starostna obolenja), posebni oddelek bo pripravljen za hude primere ledvičnih bolezni.

Število bolniških ležišč se bo pomnožilo na 700 postelj.

V načrtu so tudi podzemski prehodi med različnimi oddelki precej razširjene bolnišnice, parkirišča za vozila in druge pritikline. Potrebna bi bila morda tudi bolj človečansko urejena mrliška dvorana v kletnih prostorih.

Vsa ta dela in še nekatera druga v načrtu bodo zahtevala okoli šest milijard in pol stroškov.

S TRŽAŠKEGA

RADIJSKA STAVKA

Tudi nameščenci in časnikarji Radia Trst A so v torek ves dan stavkali za reformo Italijanske radiotelevizije in proti administrativnemu podaljševanju pogodbe RAI-a z državo. Hočejo organsko preureditev vse ustanove. Stavkali so tudi proti krčenju proračuna za RAI, od česar je bila, kot znano prizadeta tudi slovenska radijska postaja v Trstu.

Bilo je turobno, ko je vladal ves dan na valu naše radijske postaje molk.

POSEBNA ŠTEVILKA »KLADIVA«

Pred kratkim je izšla posebna številka koroškega lista »Kladivo«, ki je glasilo levičarsko usmerjenih študentov in druge mladine. Številka je posvečena Solidarnostnemu komiteju, ki so ga organizirali »kladivarji«, Klub slovenskih študentov in »mladjevci« in povabili vanj tudi člane drugih koroških demokratičnih organizacij. List je izšel pred demonstracijo 25. oktobra in zato odločno poziva nanjo. Prinaša tudi nekaj polemičnih člankov o razmerah na Koroškem.

Števerjan

KONCERTNO NAGRAJEVANJE

Ob priliki nagrajevanja zmagovalcev V. Športnega tedna v Števerjanu bo v nedeljo, 11. novembra, nastopil »Planinski instrumentalni kvintet« iz Radomlja z enournim koncertom v župnijski dvorani v Števerjanu.

Koncert se bo začel ob 16.30 (po popoldanskem blagoslovu). Morda se boste spomnili Planinskega instrumentalnega kvinteta, ki je nastopil na letošnjem Zamejskem festivalu narodno-zabavne glasbe v Števerjanu, kjer je dobil nagrado za najboljšo izvedbo.

Ta ansambel smo povabili v Števerjan prav na zahvalno nedeljo, ker imamo po navadi ta dan vsako leto kako prireditve.

Ne pozabite torej v nedeljo, 11. novembra, prihiteti v Števerjan.

Toplo vabljeni!

ZAHVALNA NEDELJA

V nedeljo, 11. novembra, bodo naši kmečki obdelovalci zemlje po stari navadi obhajali zahvalno nedeljo, ali še lepše s staro besedo imenovano: hvaležnica.

Še naši očetje so se ta dan zahvaljevali za jesenske pridelke in bendimo, Imeli so tudi navado pred farno cerkvijo pogostiti vse mihoidoče sosede z domačim kruhom in novim vinom.

Menda bodo tudi letos obhajali take hvaležnice v Štandrežu, v Sovodnjah, v Števerjanu in še kje drugod.

Kmetje neposredne mestne okolice bodo imeli mašo hvaležnico v nedeljo ob enajsti uri na Travniku. Med obredom bodo fantje in dekleta v ljudskih nošah darovali simbolične koše in vrče zadnjih pridelkov.

Po maši bo na trgu pred cerkvijo blagoslov motornih kmečkih strojev in vozil.

MOTORIZACIJA

V goriški pokrajini zavzema motorizacija vedno večji obseg. V začetku tega leta je krožilo po cestah naše pokrajine 74 tisoč motornih vozil. Število novih pa se še ponavlja. Do konca leta bomo pa najbrže dosegli tablico GO 81.000.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA V GORICI - ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE V GORICI

v sodelovanju z Ustanovo za kulturne in umetniške prireditve E.M.A.C. iz Gorice

Vas vljudno vabi k vpisu abonmaja za sezono 1973-74 v Gorici

REPERTOAR

V abonmaju

1. A.P. Čehov: ČEŠNJEV VRT
2. Bevk-Grabnar: KAPLAN MARTIN ČEDERMAC
3. Eduardo de Filippo: BOŽIČ PRI CUPIELLOVIH
4. Henrik Ibsen: STRAHOVI
5. Georges Feydeau: HOTEL SVOBODNIH IZMENJAV
6. GOSTOVANJE PRIMORSKEGA DRAMSKEGA GLEDALIŠČA IZ NOVE GORICE
7. GOSTOVANJE CELJSKEGA LJUDSKEGA GLEDALIŠČA

Izven abonmaja

Ljudski oder:

Jaka Štoka: MUTASTI MUZIKANT

Mali oder:

Miguel Asturias: TOROTUMBO
OTROŠKA PREDSTAVA.

Vpisovanje abonentov v Gorici na sedežu Slovenske prosvetne zveze (pri Jožici Smet), Ulica Malta 2, tel. 2495.

Vrste abonmajev:

RED A (mesto in okolica)

RED A - mladinski

CENE POSAMEZNIH VSTOPNIC:

Odrasli	1.000 lir
Mladina	400 lir

CENE ABONMAJEV ZA SEDEM PREDSTAV:

RED A	5.000 lir
-------	-----------

Za obiskovalce iz okolice je v gornji ceni vključen prevoz z avtobusom. Tudi letos razpisujemo družinski abonma, ki omogoča družinam skupni obisk z osnovnim obonmajem, h kateremu vsak nadaljnji član doplača po 2.000 lir. Mladinski abonma velja za vse sedeže in stane prav tako 2.000 lir. Po isti ceni nudimo abonma tudi invalidom.

Abonmaji so plačljivi v dveh obrokih, od tega prvi ob vpisu, drugi do 1. februarja 1974.

Za vse druge predstave, tudi v Trstu, nudi SSG svojim abonentom 50-odstotni popust!

Na Dunaju je umrl znani nemško-koroški pesnik Herbert Strutz. Pokopali so ga v Celovcu.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Druga številka »Meddobja«

Iz Argentine je prispela druga letošnja številka slovenske revije »Meddobje«, ki jo izdaja Slovenska kulturna akcija četrtletno. Glede na argentinske predpise je na prvem mestu pesem v kastiljanščini, ki jo je napisal France Papež. Sledita dve pesmi Karla Rakovca, »Drevo v megli« in »Vklešani gib kolena«. Iz njih diha čar tujine, nekaka eksotičnost tujih krajev in prizorov.

France Papež je prevedel tudi lep in zanimiv odlomek iz romana »Bomarzo«, katerega avtor je argentinski pisatelj Manuel Mujica Lainez. Iz opombe na koncu zvezka, da spada Lainez kot pisatelj, kritik in esejist med najboljše sodobne argentinske pisatelje. Mednarodno znan je postal ravno po romanu »Bomarzo« in ki je bil preveden že v vse glavne evropske jezike. Prevedeni odlomek prikazuje znamenito pomorsko bitko pri Lepantu, o čemer pripoveduje v prvi osebi glavna oseba romana, postarni humanistični izobraženec. Opis je izredno slikovit in p'a stičen, pomešan z raznimi izmišljenimi, v glavnem pa resničnimi podrobnostmi o tedanjih ljudeh, vladarjih in razmerah. Prevod je res dober, moti le nekaj zastarelih besed kot npr. srbohvaška tujka, brodogovje namesto ladgovje.

France Papež je napisal tudi esej o strukturi poezije Vladimira Kosa, v katerem pravi: »Poezija Vladimira Kosa je — dejal bi — cesta njegovega bitja, spremljana v svet in nadsvet; je drobna sled v brezkončno smer duha, kot poje v pe-

»GEOGRAFSKI OBZORNIK« O ZAMEJSKI SLOVENIJI

Uredništvo »Etnografskega obzornika«, »časopisa za geografsko vzgojo in izobrazbo, ki ga izdaja Geografsko društvo Slovenije štirikrat letno, je posvetilo zadnje, 3-4. številko zamejski Sloveniji oziroma zamejskim Slovincem. Vladimir Klemenčič je objavil poleg uvodne besede razpravo »sodobni socialnogeografski problemi Slovencev na Koroškem« z dvema zemljevidoma, Ludvik Olas piše o Slovenskem Porabju, Franc Mlajč obravnava »Nekaj družbenogeografskih podatkov o Kanalski dolini«, Valentin Birtič je prispeval lep članek »Duhovnik v obrambi slovenstva v Beneški Sloveniji«, Rado Bednarik je napisal razpravo »Oblike, razvoj in sedanje stanje izseljevanja iz slovenskih primorskih krajev« in Samo Pahor piše o Slovincih na Tržaškem.

V Pahorjevi razpravi, ki je sicer močno dokumentirana s statističnimi podatki, pa nas neprijetno dregne tale odstavek, ki se zdi, kot da sploh ne bi bil prišel izpod Pahorjevega peresa: »Politična opredelitev tržaških Slovencev je bila že ob raznih prilikah predmet ugibanj in cenitev. Točnega seveda ni mogoče reči nič, ker po eni strani ni glasovanje združeno z izjavo o narodnosti, po drugi strani pa tudi ni strank, ki bi dobivale glasove izključno od Slovencev. Pa tudi če bi take stranke obstajale, ni rečeno, da bi vsi Slovenci glasovali zanje.«

Vsakdo v tukajšnjem zamejstvu pa ve, da obstaja na Tržaškem Slovenska skupnost, ki je slovenska stranka, katere gotovo ne volijo Italijani katerekoli smeri in prepričanja, čeprav »ni rečeno, da bi vsi Slovenci glasovali zanje,« ker mnogi iz razlogov, ki so znani samo njim, rajši volijo italijanske stranke. Težko si je predstavljati, kako je mogel Samo Pahor zapisati tako netočnost. Ali pa mu jo je kdo podtaknil?«

smi »Končati morava« v zbirki »Dnevnik ugaslih trenutkov iz Fudži«, ki jo predstavljamo:

Cesta čaka za jablano vasi,
brez opominov.
Boječ se raje,
Mojo culico noseča
v Tokio.
Cesta mojega bitja,
snov besed.
Kot tista Prva,
izgovorljiva zmeraj lažje.
Drobna sled
v brezkončno smer.

»To je Kosova poezija: sled v brezkončno smer« zaključuje Papež.

Sledi omenjeni Kosov ciklus, vsega skupaj nad trideset pesmi, med katerimi je nekaj prevedenih japonskih, ki posebno odgovarjajo Kosovemu občutju. Sploh je opaziti v njegovih pesmih velik vpliv japonske poezije in že po tem je Kos v slovenski poeziji edinstven pojav.

Milan Kopušar je objavil esej »Apparuit humanitas«, v katerem duhovito in miselno globoko razpravlja o odnosu med krščanstvom in sodobnim svetom ter o vplivu krščanstva kot kvasa resničnega napredka po vsem svetu.

Manj nas zadovolji članek Alojza Kukovice »Problemi revolucije v etičnem pogledu«, kjer se mešajo nekatera veljavna spoznanja z drugimi, v katerih čudno prilagaja moralna načela utilitarizmu in konformizmu, češ, uzurpatorski oblasti

se je dovoljeno upirati samo toliko časa, dokler ni trdno na oblasti. Kukovica trdi: »Občna blaginja zahteva, da tista vlada, ki je v dejanskih razmerah edina možna, postane s časom zakonita oblast.« Tu zamenjuje Kukovica vse križem mednarodno pravo, moralne pojme, politično doslednost in razloge vesti. Dejansko to pomeni, da se je dovoljeno upirati uzurpatorju samo toliko časa, dokler traja boj za oblast. Ko pa je ta boj odločen, se mu je treba ukloniti v imenu miru in blaginje. A kakšne in čigave blaginje? Blaginje brezbrizne in strahopetne večine? Po teh načelih bi imeli vsi diktatorji zelo mirno življenje in vsak odpor proti njim bi bil ne le nesmisel, ampak nemoralen in škodljiv. Ljudje bi morali mirno, pasivno prenašati vse diktatorske zločine in krivice in diktatorji imajo prav, če zapirajo disidente, jih vtikajo v umobolnice ali v koncentracijska taborišča kot v Sovjetski zvezi in še kje, ali jih obglavljajo in streljajo kot v Hitlerjevi Nemčiji in Čilu, vedno v imenu ljudstva in državne blaginje in v obrambo »zakonite« oblasti. Zdi se nam, da je Kukovicevo razlaganje prava, najbrž nehotena, filozofija in opravičevanje vsakršnega kolaboracionizma z diktaturami in političnega konformizma.

V rubriki »Kritike in presoje« piše Vladimir Kos o Rebulovi knjigi »Smer — nova zemlja«. Revijo krasijo fotografije o uprizoritvi Rebulove drame »Pilatova žena« na odru Slovenske hiše v Buenos Airesu.

fj

—o—

V Ljubljani je umrla ugledna kulturna delavka, znanstvenica in knjižničarka Narodne in Univerzitetne knjižnice dr. Melita Pivec-Stelč.

Aktualni »Prostor in čas«

V vzdušje slovenskega revialnega tiska v matični Sloveniji in v zamejstvu prinese revija »Prostor in čas« zmcraj nekaj svežine in problematike. Tokrat je objavljena na uvodnem mestu razprava »Neznani Srečko Kosovel«, ki jo je napisal Alfonz Gspan in ki se bo nadaljevala v prihodnjih številkah. Ta prvi del pa obsega kar 32 strani. V uvodu pravi Gspan med drugim: »Ta prispevek bi mogli analogno naslovu knjižice »Srečko Kosovel v Trstu«, ki so jo leta 1970 pri založbi Zaliv v Trstu izdali Boris Pahor in drugi ter vanjo uvrstili nekaj doslej neznanih Srečkovih besedil, nasloviti »Srečko Kosovel v Ljubljani«. Vse, o čemer bom tu stvarnega poročal kot soudeležena priča, se je namreč dogajalo v Ljubljani, v najinim mladih letih, t.j. od jeseni 1916, ko sva se seznanila kot dvanajstletna sošolca 2. b razredu tedanje ljubljanske višje realke v Vegovi ulici, prek študija na filozofski fakulteti pa do najinega zadnjega slučajnega bežnega srečanja na dan, ko se je poslovil od Ljubljane in se za zmerom vrnil v svoj Tomaj, to je do sobote 27. marca 1926.«

»Prispevek pošiljam v svet z mislijo — nadaljuje Gspan — naj bodo tukaj prvič objavljene pesmi, pisma in druga Kosovelova besedila tudi nekakšen nadomestek za II. knjigo Zbranega dela Srečka Kosovela, ki jo že vse predolgo napovedujemo, namreč 27 let po izidu prvega zvezka Zbranega dela in 8 let po njegovi drugi izdaji v zbirki Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev... Okoliščina, da bogata Kosovelova literarna zapuščina, kolikor je last Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani, že od leta 1962 ni dostopna raziskovalcem, otežuje tudi strokovno oceno prve in druge izdaje prvega zvezka

Zbranega dela kakor tudi zbirke z naslovom »Integrali '26«, ki jo imam — da takoj povem — za sporno.« Po tej ostri izjavi se Gspan tudi pritožuje, da je velikanska večina Kosovelove zapuščine v zasebnih rokah urednika »Integralov«, tako da je javen pregled nad njo nemogoč. Gspan nato objavlja veliko število Kosovelovih pisem raznim ljudem, med njimi tudi njemu.

Takoj po tem naj omenimo, da je v novi številki »Prostora in časa« zastopan tudi Boris Pahor z dolgim polemičnim prispevkom pod naslovom »Zgrešene diagnoze«, v katerem jedko, duhovito in kot vse kaže več kot upravičeno, zavrača nek spis Iva Urbančiča v reviji »Problemi«, v katerem se Urbančič zaletava v takoimenovani slovenski nacionalizem, to je v tiste, ki kažejo skrb za nadaljnjo usodo slovenskega naroda in te skrbi ne prepuščajo samo uradnim politikom in funkcionarjem. Tudi zaradi te Pahorjeve polemike je ta številka revije res zanimiva in aktualna. Poleg tega prinaša šest pesmi Tomaža Šalamuna, novelo »Poslednje mrcvarjenje Pavla Vatovica«, ki jo je napisal Drago Jančar, esej Cirila Kovača »O stilu današnje kulture«, esej Kajetana Gantarja »Obdobje Sovretove ustvarjalnosti« in esej Jožeta Mahniča »Slovstvene pobude in človeška razmerja«, poleg prevodov pesmi poljskega pesnika Jana Kochanowskega iz 16. stoletja, posvečenih njegovi prerano umrli ljubi in mili hčerki Urški, in lepem prevodu Lojzeta Krakarja. Vsebuje tudi zelo aktualen prispevek Viktorja Smoleja o razmerah na Češkem in Slovaškem, kar pa še nikakor ni vse, kar najdemo v tej številki.

Dobiti jo je v Tržaški knjigarni, v ulici Sv. Frančiška 20.

14 Kaj je rekel brat

MIKLAVŽ GORBIČ
IZTOK ŠUŠTERŠIČ

»Zanimivo,« je narejeno preseščeno zmignil tovariš.
»Kako pa to, da vas on pozna, Slemšek?«

»Se niste sinoči dajali z Ločnikom? S pestmi?« je vprašal tovariš.

Rajko je držal roke na koljenih. Tovariš jih je gledal. Rajko pa se je premagal, da si ni pogledal členkov.

sta pogledala Rajka, ta pa ni ne zmignil ne spremenil poze na obrazu.

»Slemšek, poznate kakega Ločnika?« je nenadoma vprašal tovariš.

»Ločnika? Ne, nobenega!« je odgovoril Rajko.

»Niti enega? Niti Dušana Ločnika ne poznate?«

»Nobenega Ločnika ne poznam,« je trdno rekel Rajko.

27. Tovariš je dolgo primerjal papirčke. Vsi trije so molčali. Ravnatelj in Rajko sta gledala vsak na svojo stran. Po dolgem času je tovariš rekel očitno narejeno malomarno:

»Res ni videti, da bi se kaj ujemalo.«

»Včasih nam prihrani čas,« je rekel tovariš. »Sicer pa bomo še videli. V laboratoriju.« Oba, tovariš in ravnatelj.

Telefon: »Kaj ga ne bi poznal, Slemška.«
Ravnatelj: »Kaj se je torej vrnil? Kdaj je prišel?«
»Telefon: »To bi pa težko povedal. Za kaj pa gre?«
Ravnatelj: »Zanesljivo bi rad vedel, ali je prišel v dom po deveti uri ali je prišel prej.«
Telefon: »Po osmi uri, ko sem sedel jaz tu, ga ni bilo mimo mene, tovariš ravnatelj.«

Ravnatelj: »Halo, tu ravnatelj .... Je tam vratar doma?«
Telefon: »Je. Ali hočete mene ali Žagarja? Jaz sem Sivec.«

Ravnatelj: »Tovariš Sivec, ste bili sinoči v službi?«
Telefon: »Je kaj narobe? Bil sem.«

Ravnatelj: »Ali lahko poveste, tovariš Sivec, kdaj se je sinoči vrnil v dom Slemšek? Rajko Slemšek. Ga poznate?«

28. »Ali ima dom, tovariš Slemšek, kjer stanujete, kakšnega vratarja?« je vprašal tovariš.

»Ima,« sta hkrati rekla ravnatelj in Rajko.

»Vratar ima gotovo telefon,« je menil tovariš. »Tovariš ravnatelj, ali bi lahko poklical vratarja? Poprašajte, prosim, čimbolj mirno, seveda, kaj bi lahko tam pri vratarju povedali o tem, kje je bil sinoči tovariš Rajko Slemšek.«

Dotaknimo se boleče točke nove prometne ureditve

Res, v prometu se vse spreminja razen razpoložljivih parkirnih mest.

Stanje je bilo skrajno slabo pred preureditvijo prometa in tako je tudi ostalo.

Povrh so bila še ukinjena nekatera parkirnišča v središču.

Kako to, da ni bilo mogoče rešiti tudi tega tako važnega vprašanja?

Zato, ker vsaj v središču neposredne in takojšnje rešitve ni.

Ni novih površin, ki bi prišle v poštev za parkiranje.

Nesmiselno, bi se bilo odpovedati povečanju cestne zmogljivosti in torej hitrejšemu pretoku prometa, da bi s tem rešili kak parkirni prostor.

Vprašanja se je treba lotiti korenito. Privaditi se je treba uporabi in upoštevanju časovno omejenega parkiranja.

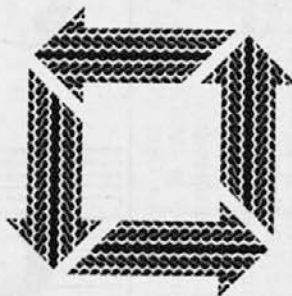
Pustiti vozilo parkirano

v centru kar osem ur je sebično in nesocialno ravnanje, ki onemogoča parkiranje tistim, ki pridejo v središče po opravkih ali iz nujnih vzrokov.

Tudi kratek postanek na enosmernicah jemlje cesti prometno zmogljivost ene steze.

To stanje pa ima tudi svoje pozitivne plati.

Novi sistem, ki je glavne ceste namenil tekočemu prometu, je sprostil stranske ulice in jih spremenil v razpoložljive parkirne prostore.

DA BOMO LAŽE VOZILI PO TRSTU

Tržaška občina, Odsek XIII, Prometni oddelek